

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název diplomové práce:	Postavení a činnost zpravodajských služeb v České republice (právní aspekty)
Diplomantka:	Stanislav Šišlák
Vedoucí:	JUDr. Jakub Handrlica, Ph.D., LL.M.
Oponent:	JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.

I.

K tématu (předmětu) práce:

Téma práce je smysluplně vymezené a přínosné. Bylo sice uceleně zpracováno v několika monografiích, takže autor při vypracování své práce měl z čeho čerpat, nicméně přetrvává řada zajímavých právních problémů, které lze originálně rozebrat, což se autorovi v zásadě podařilo.

K systematice práce:

Práce je logicky rozdělena do 5 kapitol (kromě Úvodu a Závěru). V kapitole 1 „Vymezení zpravodajských služeb“ autor podává definice základních pojmů a institutů, zabývá se odlišením zpravodajských služeb od policie, provádí základní členění zpravodajských služeb a stručně pojednává o rámci zákonné úpravy. V kapitole 2 „Zpravodajské služby v ČR“, která je v jistém smyslu základem práce, autor pojednává o postavení a působnosti našich 3 zpravodajských služeb. V kapitole 3 „Oprávnění zpravodajských služeb v ČR“ se zabývá právní úpravou činnosti zpravodajských služeb, zejména jejich pravomocemi. V kapitole 4 pojednává souhrnně o kontrole zpravodajských služeb; zde se jeho výklad nezbytně překrývá s některými oddíly z předchozích dvou kapitol. V poslední kapitole 5 pak o zákonné úpravě služebního poměru příslušníků služeb. Závěry jsou zčásti syntetickou diskusí k předchozím analytickým kapitolám, zčásti stručným a jasným shrnutím hlavních zjištění a názorů autora.

K obsahu práce:

Obecně:

Práce je po obsahové stránce zdařilá. Je obsáhlejší, vlastní text zahrnuje necelých 76 stran. Autor krok po kroku, vcelku logicky rozebírá řešenou problematiku. Zjevně o problémech přemýšlí, zpravidla střízlivým i věcně rozumným přístupem s přiměřenými závěry (např. na str. 36 jeho úvahy o nevhodnosti tzv. koordinátora zpravodajských služeb). Poznatky z literatury dokáže účelně a synteticky zpracovat. Není slepým otrokem literárních názorů a umí zaujímat i vlastní názory kritické či odlišné, byť jde někdy o diskutabilní otázky (např. na str. 60 ke kontrole zpravodajských služeb). Některé dílčí nedostatky či diskutabilní závěry, které však rozhodně nenarušují celkově zřetelně kvalitní práci, zmiňuji níže v konkrétních připomínkách – zejména proto, aby bylo o čem diskutovat při obhajobě, popřípadě proto, aby bylo co vylepšit s cílem publikace některých pasáží práce.

Konkrétně:

Ke str. 6: Je podle mne chybné, pokud autor prezentuje názor, že „zpravodajské služby nemohou používat bezprostřední zásahy či vykonávat správní dozor“, potažmo, že je v jejich případě vhodnější „používat spíše výraz oprávnění než pravomoc“. Podle mne zpravodajské služby zjevně autoritativně, bez souhlasu dotčených osob zasahují do právního postavení fyzických a právnických osob, zejména do listovního tajemství (čl. 13 Listiny základních práv a svobod) a do práva na soukromí (čl. 7 Listiny základních práv a svobod). Provádějí tedy nepochybně „zásahy“ ve smyslu § 82 soudního řádu správního, resp. „jiné zásahy“ ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ČR. Vykonávají tak nesporně „pravomoc“. Jde nicméně o zásahy specifické či atypické, které nelze jednoznačně zařadit do teoretické kategorie „bezprostředních zásahů“. Otázka nicméně je, jak je vhodně teoreticky pojmenovat a zařadit. To však autor - díky uvedené chybné premise - ke škodě věci neučinil. Dále je nepochybné, že pravomoc služeb (zde BIS) žádat od bank a telefonních operátorů informace o jejich klientech podle § 11a a 11b zákona č. 154/1994 Sb. je pravomocí k vydávání „faktických pokynů“ ve smyslu teorie i ve smyslu § 82 soudního řádu správního. Autor tuto novou pravomoc rozebírá na str. 48, ale nezamýšlí se nad právní povahou příslušné „žádosti“ BIS. Co kdyby nějaká banka „žádosti“ BIS nevyhověla?

Ke str. 20: Autor uvádí, že podle doporučení Rady Evropy č. 1713 (2005) „občané by měli mít právo ... na přístup k informacím o své osobě získaným zpravodajskou činností“. V navazujícím textu se nicméně nezabývá tím, zda to našim občanům zaručuje česká zákonná úprava. Zmiňuje to jen na okraj na str. 49 (tedy že nezaručuje) a výslovně až v závěru práce na str. 73. Ke škodě věci se nezamýšlí nad důvodem tohoto nesouladu.

Ke str. 22: Autor píše, že BIS je „státním orgánem a zároveň právnickou osobou s právní osobností“, přičemž bez bližší argumentace odkazuje na právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu (NS) sp. zn. 25 Cdo 1121/2000, které přitom vychází z problematického stanoviska NS č. j. Cpjn 27/98. Podle mne BIS není právnickou osobou, ale organizační složkou státu. Citovaný názor judikatury, i v době svého vzniku pochybný, byl s účinností od 1.1.2001 překonán koncepcí zákona č. 219/2000 Sb. (srov. zejména jeho přechodné ustanovení § 81 odst. 1).

Ke str. 36: Autor uvažuje *de lege ferenda* o „jmenování ředitele služeb na určité funkční období“. To je podle mne problematický nápad, který by ze zpravodajské služby dělal do určité míry nezávislý státní orgán. Domyslel autor tento důsledek? Odkud tento nápad čerpal?

Ke str. 43: Pořízení fotografie či audio/vizuálního záznamu fyzické osoby bez jejího souhlasu (svolení) je nepochybně zásahem do jejího základního práva na ochranu soukromí dle čl. 7 odst. 1 Listiny. Srov. též § 84 a 86 občanského zákoníku. Prosté sledování fyzické osoby je přirozeně něco kvalitativně odlišného.

Ke str. 60: Myslím, že autor nepochopil správně názor, se kterým polemizuje a který cituje v poznámce pod čarou č. 68. Problém je zde v tom, že soud (předseda vrchního soudu) nemá prakticky možnost ověřit, zda BIS nejedná při použití zpravodajské techniky mimo meze vydaného soudního povolení, ani to, zda BIS nejedná při použití zpravodajské techniky vůbec bez vydaného povolení. Soud je v tomto směru zcela odkázán na poctivost BIS – tedy na poctivost její žádosti podle § 10, resp. jejího informování podle § 11 zákona č. 154/1994 Sb.

Soudní kontrola je tedy formální. Ve skutečnosti není způsobilá odhalit zneužívání zpravodajské techniky ze strany BIS.

K práci s prameny:

Autor zpracoval prakticky veškerou relevantní českou literaturu a judikaturu k danému tématu. Umí z pramenů vybrat to, co je pro řešené téma podstatné. Citace pramenů jsou poctivé a přesné.

K formální stránce práce:

Autor se vyjadřuje stručně a jasně. Práce se dobře čte.

Otázky k obhajobě:

Prosím autora, aby se pokusil odpovědět na některé mé kritické připomínky k obsahu práce výše.

II.

Práce je **způsobilá k obhajobě**. S výhradou průběhu obhajoby ji předběžně navrhuji klasifikovat známkou „**výborně**“.

V Praze dne 16.1.2016

JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.

Katedra správního práva a správní vědy PF UK v Praze